

ONBİRİNCİ KALKINMA PLANI'NDA EĞİTİM

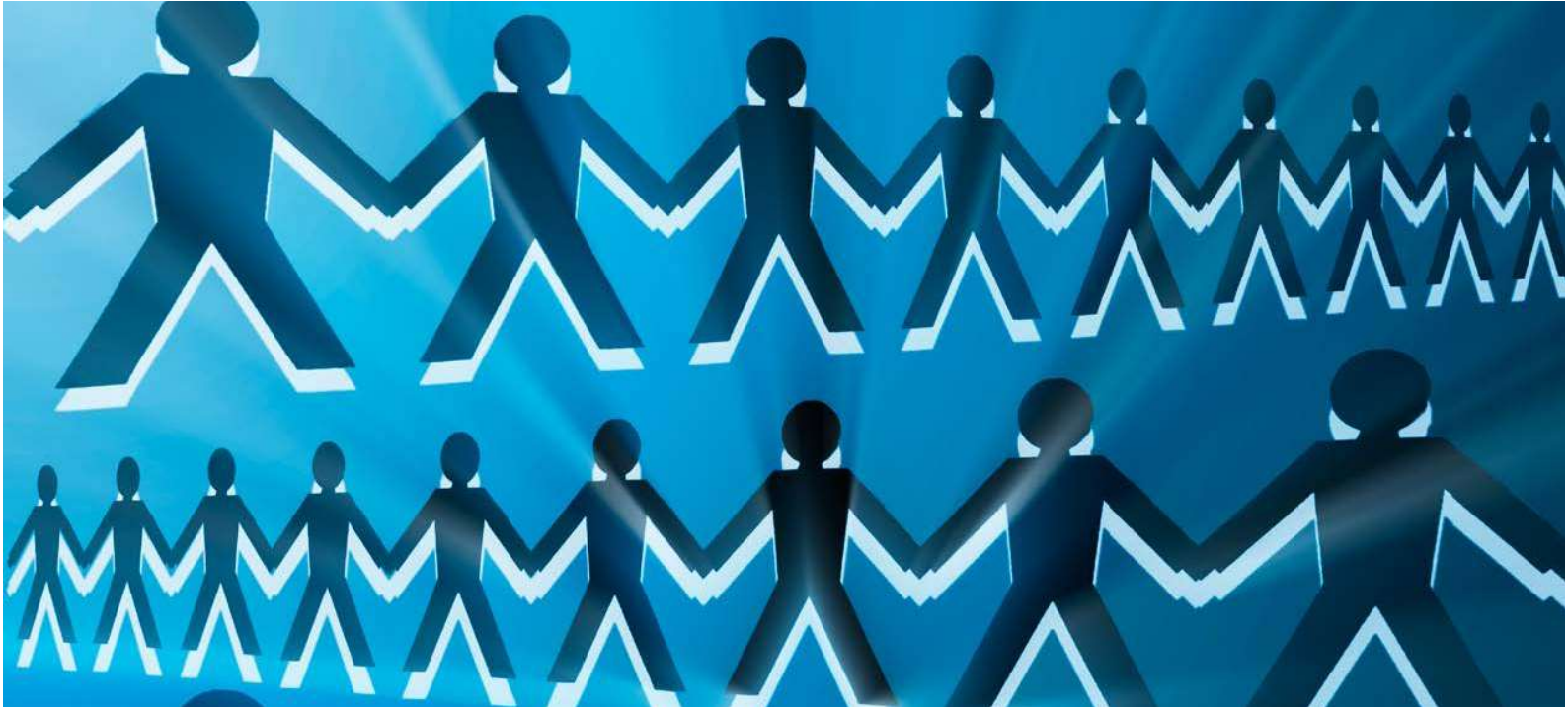
Alternatif eğitim modellerin desteklenmesine yönelik yapılan atıf, özellikle dini yapılanmaların verdiği kreş - anaokulu gibi hizmetlerin denetlenmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmamalıdır.

Ülkemizin kalkınma hedeflerini ve bu hedeflere ulaşabilmek için kamu tarafından uygulanacak politikaları içeren beş yıllık kalkınma planları, 1960'lardan beri hazırlanıyor. Bu planların en günceli olan On Birinci Kalkınma Planı, 23 Temmuz 2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Plan, 2019-2023 yıllarını kapsamakta olup, bu dönemin sonunda ulaşılacak istenen sosyoekonomik hedefleri ve bu hedeflere ulaşabilmek için kamu tarafından atılacak adımları içeriyor. Bu sebeple, On Birinci Kalkınma Planı'nda ortaya konan hedeflerin ve tedbirlerin, önümüzdeki beş yılda, tüm vatandaşlarımızı ve tüm sektörleri önemli derecede etkilemesi bekleniyor.

Planın vizyonu, *"Daha fazla değer üreten, daha adil paylaşan, daha güçlü ve müreffeh Türkiye"* olarak belirlenmiş. Planın amacı ise *"Milletimizin temel değerlerini ve beklentilerini esas alarak ülkemizin uluslararası konumunu yükseltmek ve halkımızın refahını artırmak"* olarak ifade ediliyor. Bu bağlamda, planda birçok ana hedef sıralanmış. Bu hedeflerden biri de **"Nitelikli İnsan ve Güçlü Toplum"** olarak belirlenmiş. Eğitimle ilgili atılacak adımlar, bu hedefin altında ele alınıyor. Süleymaniye Vakfı Eğitim Araştırmaları Topluluğu olarak, planda yer alan eğitimle ilgili bazı politika ve

tedbirleri değerlendirerek sizlerle paylaşmayı uygun gördük. Böylece, Planı incelemeye fırsat bulamamış okuyucularımızı bilgilendirmeyi ve Plan baz alınarak eğitim alanında yapılacak orta vadeli planlamalara katkı sunmayı hedefliyoruz.

Planda Milli Eğitimin Amacı

Planda, eğitimle ilgili politikalara geçilmeden önce, bir cümle halinde eğitim faaliyetlerinin genel amacı şu şekilde verilmiş: *“Tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi sağlanarak düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, özgüven ve sorumluluk duygusu ile girişimcilik ve yenilikçilik özelliklerine sahip, demokratik değerleri ve milli kültürü özümsemiş, paylaşma ve iletişime açık, sanat ve estetik duyguları güçlü, teknoloji kullanımına yatkın, üretken ve mutlu birey yetiştirmek temel amaçtır.”*

Bireye eğitimle kazandırılmak istenen yukarıdaki özelliklerde itiraz edilebilecek bir nokta görmemekle beraber, bu tür ifadelere ne kadar özellik eklenirse gerçekçilikten o kadar uzaklaşılacaktır. Bu sebeple genel amacın “özgür, üretken ve mutlu bireyler yetiştirmek” şeklinde sadeleştirilmesi daha yerinde olabilirdi. Yine de ekonomik kalkınmayı önceleyen bir planda, eğitimin amacının sadece “endüstri için insan kaynağı sağlamak” olarak görülmemesi memnuniyet vericidir. Mutluluğa, estetik duygulara ve özgüvene vurgu yapılması yerindedir. Bireye kazandırılacak özelliklerden bahsedilmesi gerekiyorsa, “ekip çalışmasına yatkınlık” ve “liderlik” özelliklerine de dikkat çekilmelidir.

Erken Çocukluk Eğitimi

Planda, erken çocukluk eğitimiyle ilgili tek bir madde

de yer verilmiştir. Bu maddede, beş yaşın zorunlu hale getirilmesi, dersliklerin artırılması, esnek zamanlı alternatif erken çocukluk eğitimi modellerinin desteklenmesi gibi tedbirler sıralanmıştır. Planda, doğru uygulandığı takdirde, eğitim hayatının belki de en verimli dönemi olan erken çocukluk eğitimine sadece bir madde ayrılması, buna yeterince önem verilmediği izlenimini uyandırmaktadır. Verilen tedbirler, eğitimin içeriğinden çok, yapısına-idaresine yöneliktir.

İçerik olarak, erken çocukluk eğitiminde Reggio Emilia anlayışı benzeri çocukları ilgi duydukları alanlarda araştırmaya ve üretmeye yönlendirecek atölye tabanlı bir anlayış getirilmelidir. Bu, ileriki seviyelerde yapılacak tasarım beceri atölye çalışmalarına iyi bir altyapı oluşturacaktır.

Alternatif eğitim modellerinin desteklenmesine yönelik yapılan atıf, özellikle dini yapıların verdiği kreş-anaokulu gibi hizmetlerin denetlenmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmamalıdır.

Ülkemizde okul öncesi eğitimin büyük bir bölümü ikili eğitim şeklinde yapılmaktadır. Okul öncesi eğitimde tekli eğitime geçiş hem öğretmenden faydalanma hem de öğrencinin gelişimi açısından daha verimli olacaktır.

Eğitim Ortamlarının Niteliği ve Altyapı

Planda, 2023 itibarıyla, tamamen tekli eğitime geçile-

ceği, bunun için gereken dersliklerin tamamlanacağı, âtil binaların değerlendirileceği, öğrencilerin ruhsal ve bedensel gelişimlerini gözeten eğitim ortamları oluşturulacağı, dezavantajlı bölgelerden başlayarak okul yemeği uygulamasına geçileceği ve eğitimde kalite güvence sistemi oluşturulacağı hedeflerine yer verilmiştir.

Tekli eğitime geçişle ilgili olarak, uygulamaya geçilirken, ikili eğitim modelinin tamamen kaldırılmasının mümkün olmadığı durumlarla karşılaşabileceğine dikkat edilmelidir. İkili eğitim modelinde yetişen çocukların okul dışı zamanları daha fazla olduğu için hayatın daha içinde, daha üretken, daha yenilikçi, daha sanatla ilgili olabilecekleri göz önünde bulundurularak bu yönlerini destekleyebilecek projelerin yapılması yerinde olacaktır.

Yeni derslikler oluşturulması hususunda, âtil vaziyetteki binaların iş sağlığı ve güvenliği açısından çok fazla risk oluşturduğu göz önüne alınarak uzun vadede kâr zarar hesabının yapılması ve bu binalar için yapılacak çalışmaların insan sağlığı için en uygun olacak şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Eğitim kurumlarında, öğrencilerin ruhsal ve bedensel gelişimlerine uygun ortamların oluşturulmasının yanında, öğretmenlerin okulda-sınıfta disiplini sağlama konusundaki yaşadığı zorluklara değinilmesi bir eksikliklerdir. Okul yönetiminin ve öğretmenlerin, okuldaki eğitimi bilinçli olarak sabote eden öğrencilere karşı yaptırım gücü çok sınırlı olup bu durum iyileştirilmediği sürece eğitim ortamlarının niteliğini iyileştirmek mümkün olmayacaktır. Bunun için yönetmelik değişikliklerine ihtiyaç bulunmaktadır.

Okul yemeği uygulamasıyla ilgili olarak, bu uygulamanın, sadece dezavantajlı bölgelerde ve devlet desteği (süt dağıtımında olduğu gibi) şeklinde uygulanması halinde başarılı olabileceğini düşünüyoruz. Tüm

devlet okullarına uygulanırsa Devletin bu ödeneği karşılama ihtimali mümkün gözükmemektedir. Okul idaresinin veya velilerin bu maliyete katlanması da ihtimal dışıdır.

Eğitimde kalite güvence sisteminin uygulanması kâğıt üzerinde iyi bir fikir olarak görülse de daha önceki tecrübeler, bu tür uygulamaların bir süre sonra işlevselliğini yitirdiğini ve elde edilen verilerin gerçek durumu yeterince yansıtmadığını bize göstermektedir. Değerlendirmeler bağımsız değerlendirme kuruluşları üzerinden yapılsa bile bu tür uygulamaların maliyetinin faydasına oranla düşük kalacağı kanaatindeyiz.

Tasarım - Beceri Atölyeleri

Tüketime çabuk adapte olmuş gelir seviyesi yüksek yerlerde tasarım beceri atölyeleri fikrinin erken dönemde tüketilme ihtimalini de göz önünde bulundurarak, yapılacak planlamada kalkınmada öncelikli alanlar küçük köyler ve kasabalarda bu çalışmanın daha verimli olacağı kanaatindeyiz.

Planda, 2023 Eğitim Vizyonu'nda da değinilen tasarım - beceri atölyelerine de atıf yapılmıştır. "Tüm eğitim kademelerinde öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun tasarım ve beceri atölyeleri kurulacaktır" ifadesi yer almaktadır. Tasarım beceri atölyeleri öğrencinin direkt olarak yaptığı ve yapamadığı işlerin somut göstergesini görmesini sağlayacağı için mutlaka her alanda özellikle de ilköğretimde çokça faydalanılması gereken bir girişimdir. Gü-

nümüzde öğrenciler soyut kavramları kâğıt üzerinde görmekte o kavramlar ile bir takım soruları cevaplamakta ve sonuç olarak ürettiği bilgi somut herhangi bir şeye dönüşmediği için önem derecesi azalmaktadır. Ancak somut malzeme üretimi kişinin hem bilgi hem de el becerisi seviyesini diğerleri ile karşılaştırma fırsatı sunduğu için daha fazla önem arz etmektedir. Bu nedenle tasarım beceri atölyelerinin günümüz eğitim problemlerine ve nasıl eğitim sorusuna bir çözüm sunacağı kanaatindeyiz. Bu nedenle tasarım beceri atölyeleri projesinin çok önemsenmesi rant ve çıkar odaklı bir çalışma haline getirmeye çalışacak herkes ile mücadele edilmesi gerekmektedir. Ayrıca tüketime çabuk adapte olmuş gelir seviyesi yüksek yerlerde ta-

sarım beceri atölyeleri fikrinin erken dönemde tüketilme ihtimalini de göz önünde bulundurarak, yapılacak planlamada kalkınmada öncelikli alanlar küçük köyler ve kasabalarda bu çalışmanın daha verimli olacağı kanaatindeyiz.

Bu atölyelerin kuruluşu esnasında, bölgesel olarak belirgin öneme haiz sanat, zanaat, ziraat, hayvancılık vb. değerlerin o bölge çocukları tarafından uygulanması olarak tecrübe edilmesinin sağlanması; yerel zenginliklerimizin korunması ve kültürün nesilden nesile aktarımı açısından önem arz edecektir. Atölyelerin bu yerel zenginlikleri de barındıracak şekilde tasarlanmaları faydalı olabilir.

Ayrıca kız-erkek ayırt etmeden her öğrencinin öz-bakımı ve kendi ayakları üzerinde durabilmesi için gereken asgari seviyede tamirat/tadilat (çivi çakma, vida söküp takma, ampul değiştirme, montaj kılavuzu okuyarak hazır mobilyaları kurabilme vb.), dikiş (düğüm atma, düğme dikme, sökük dikme), yiyecek hazırlanması/pişirilmesi (konserve veya kavanoz açabilme, temel pişirme teknikleri (mümkünse konserve yapma), güvenli şekilde bıçak ve diğer mutfak malzemelerinin kullanımı gibi becerileri kazanması, özgüven sahibi olmaları ve kimseye yük olmadan hayatlarını idame ettirebilmeleri için gereklidir. Bu atölyelerin yaşlara uygun şekilde zorunlu olarak tüm öğrencilere sağlanması faydalı olacaktır.

Bunun yanında atölyelerin sadece bir inşaat projesi olarak görülmemesi, atölye öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinin ve özlük haklarının iyileştirilmesi ve atölyelerin finansal sürdürülebilirliğinin sağlanması son derece önemlidir.

Bir diğer husus da yüksek öğretime geçişte, öğrencilerin ilköğretim ve ortaöğretimdeki atölye çalışmalarının da değerlendirmeye alınması için gereken düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bu uygulama, eğitimimizin en büyük sorunu olan sınav baskısıyla mücadelede ve atölye çalışmalarına yönelik olası dirençlerin kırılmasında rol oynayacaktır.

Ders İçerikleri ve Programları

Planda, ders içerikleri ve programlarıyla ilgili olarak, Türkçe ve Matematik becerilerinin geliştirilmesine vurgu yapılmış, Türkçe ve Matematik programlarının güncelleneceğine değinilmiş ve ders çizelgelerinin yeniden yapılandırılacağı belirtilmiştir.

Bu hususta uygulamaya geçilirken, Türkçe ve Matematik dışındaki derslerin önemsizmiş gibi algılanabileceği riskine dikkat edilmelidir. Bunu önlemek için Matematik ve Türkçe derslerinin ders sayılarını arttırmak gibi çözümler yerine ders saatleri içindeki verimin artırılmasına önem veren uygulamaların yapılmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Zaman içinde diğer derslerin de öğretim programlarının güncellenmesine ihtiyaç duyulabileceğine dikkat edilmelidir. Diğer derslerin öğretim programlarının güncellenmesine dair projeler de yapılırsa iyi olur.

Ders çizelgeleriyle ilgili olarak, tekli öğretime geçilmesiyle birlikte, öğleden önce akademik derslerin yapılacağı, öğleden sonra da öğrencilerin ucu açık bir şekilde atölye - sanat - spor çalışmaları yapabileceği bir çizelge oluşturulmalıdır.

Eğitimde Teknolojinin Kullanımı

Planda, teknolojiye erişimin sağlanması amacıyla okullara ağ altyapısı ve etkileşimli tahta kurulacağı ifade edilmiştir.

Tüm okullara ağ altyapısı ve etkileşimli tahta kurulmasının maliyetinin yüksek olması ve internet kesintisi, arızası, etkileşimli tahtayı kullanmayı bilmeme, verimli kullanamama gibi problemler oluşabileceğine dikkat edilmelidir. Bu ve benzeri nedenlerle klasik tahta ve tebeşirin, sınıflardan tamamen kaldırılmadığı bir ortam oluşturularak ağ altyapısı ve etkileşimli tahta kullanılacak eğitimciler, bu cihazları kullanabilmeleri için gerekli eğitimin verileceği projeler yapılması uygun olacaktır.

FATİH projesi kapsamında birçok okula ağ altyapısı ve etkileşimli tahta kurulmuştur. Bu proje özellikle

Eğitim

SVEAT

internet alt yapısının maliyeti bakımından son derece maliyetlidir. Kurulumu yapılan birçok okulda öğretmenler tarafından yeterli seviyede kullanılamamaktadır. Teknolojinin hızla değiştiği ve geliştiği göz önüne alındığında uzun dönemli proje bazında ele alınan bu tarz yatırımlar kısa zamanda önemini kaybetmektedir. Günümüzde birçok şey teknoloji ile halledilebilir hale gelmiş ancak çocuklarımız doğa ile baş başa kalmayı hiçbir teknolojik alet olmadan hayatta kalabilmeyi kendi başının çaresine bakmayı unutmamışlardır. Eskiden teknoloji hayatı kolaylaştıran bir şeyken günümüzde hayatın vazgeçilmez bir parçası gibi algılanmaya başlamıştır. Bu tür yatırımların verimliliği hakkında tekrar düşünülmesi faydalı olacaktır.

Yabancı Dil Eğitimi

Planda yabancı dil eğitimiyle ilgili olarak, “materyaller zenginleştirilecek, dinleme, konuşma, okuma ve yazma alanlarındaki becerilerin tümünü ölçmeye yönelik sistem geliştirilecektir.” ifadesi kullanılmıştır.

Planda yer alan, “ölçmeye” odaklı bakış açısı yerine kendini ifade becerisinin geliştirilmesine ve öğrencinin yabancı dilde, ilgi alanına giren çıktılar üretmesine odaklanması daha yerinde olacaktır. Bunun yanında özellikle okul öncesi ve ilk okul çağındaki çocukların dil öğrenme becerileri gelişirken dinleme ve konuşmanın payına dikkat edilmelidir. Bu nedenle bu yaş grubuna materyal hazırlanırken dinleme ve konuşma ağırlıklı materyaller geliştirmeye çalışan projelere öncelik verilmesi yerinde olacaktır. Yabancı dil eğitiminde yazma odaklı eğitimden uzaklaşılarak, eğitim, günlük yaşantıda akıcı ve anlaşılır konuşma odaklı hale getirilmelidir.

Özel Eğitim ve Özel Yetenekli Öğrenciler

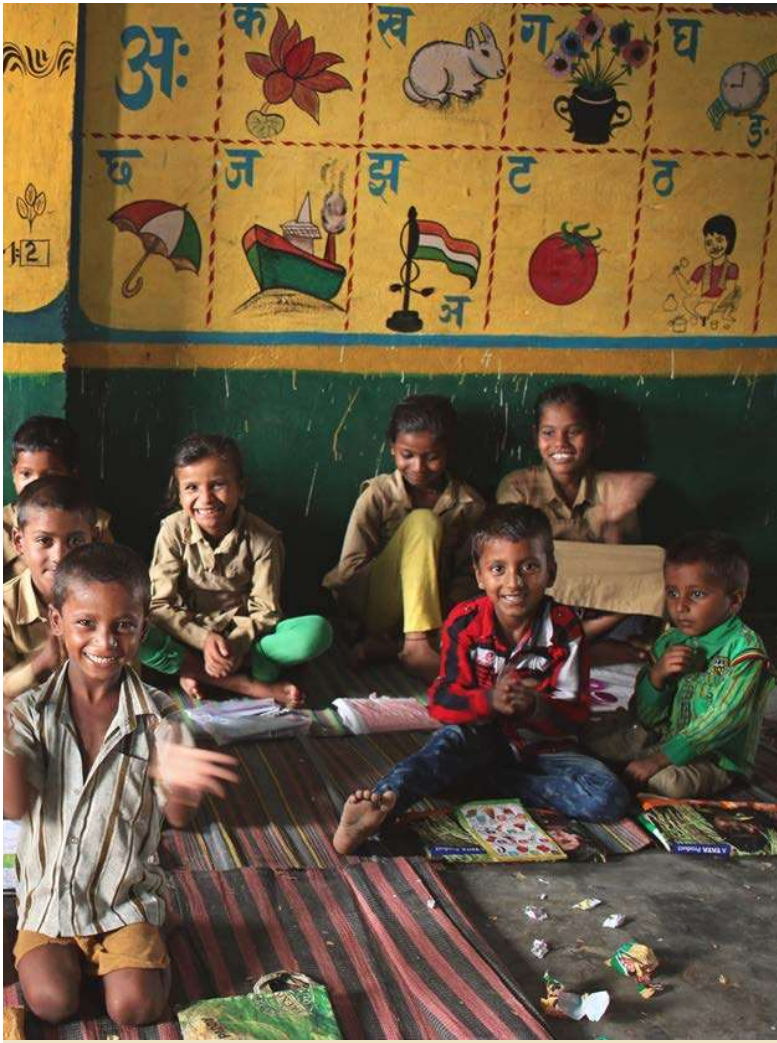
Planda, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin tespiti için il bazlı taramalar gerçekleştirileceği ve ihtiyaç haritaları oluşturulacağı, özel yetenekli çocuklar için eğitim, bilim ve değerlendirme kurulu oluşturulacağı ifade edilmiştir.

Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin erken dönemde tespiti hem tedavi hem eğitim açısından önem arz etmektedir. Aynı şekilde de üstün yetenekli öğrencilerin de tespit edilerek eğitimlerine erken dönemde başlanması son derece önem taşımaktadır. Bu sebeple dört yaş öncesi tüm çocukların aylık rutin kontrolleri uzman kişiler tarafından yapılmalı ve ilgili birimlere bildirilmelidir. Kontrollerin sürekli hale getirilmesi ayrıca şiddet ve istismar mağduru çocukların da erken dönemde tespitini sağlayacaktır.

Özel yetenekli ve özel eğitim gerektiren bireylerin erken tanısı ve hem ailenin hem çocuğun eğitilmesi çok önemlidir. Bu nedenle çocukların doğumdan itibaren belirli zamanlarda uzmanlar tarafından değerlendirilmesi aileye rehberlik edilmesi ve ihtiyaç sahiplerine devlet imkanlarının daha erken dönemde verilmesi eğitim açısından büyük bir yol kat edilmesini sağlayacaktır.

Mevcut sistemde özel yetenekli öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi kategorisinde değerlendirildiği

dikkate alınarak bu madde kapsamında söz konusu öğrencilerin bu gruptan çıkarılması üzerine çalışma yapılmalıdır. Bu durum özel yetenekli öğrencilerin gelişimini olumlu etkileyecektir.

Öğretmenler ve Okul Yöneticileri

Planda, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin mesleki gelişimi ve özlük haklarıyla ilgili de tedbirler yer almaktadır. Öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün güçlendirilmesi, okul yöneticiliğinin profesyonel bir meslek haline getirilmesi, lisansüstü düzeyde mesleki uzmanlık ve gelişim programları açılması, hizmet içi eğitimlerin içeriklerinin öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin ihtiyaçları çerçevesinde yenilenmesi gibi hususlara yer verilmiştir.

Matematik, Türkçe ve diğer tüm öğretmenlerin, nitelikli öğrenci yetiştirebilmeleri için öncelikle kendilerinin özel nitelikli kişiler olmaları gereklidir. Bu nedenle öğretmenlik bölümlerinin, üniversite sınavında

mühendislik, hukuk ya da tıp bölümlerine puanı yetmeyen öğrenciler tarafından değil, öncelikli olarak öğretmen olmayı hedefleyen, tüm diğer bölümlerden daha yüksek puan almaya yetkin kişilerce seçiliyor olması sağlanmalıdır. Yani en yüksek puanlı bölümler öğretmenlik bölümleri olmalıdır. Zira geleceğin mühendis, doktor ve hukukçularını yetiştirecek kişiler, onlardan daha düşük nitelikli, daha az yetkin olamaz. Bu nedenle, öğretmenlik mesleğinin, toplum içerisinde gerek bilgi-becerisi, gerek maddi getirisi, gerekse saygınlık ve meslekten edineceği manevi doyumunu en yüksek seviyede olacak kişilerce icra edilmesi zorunludur. Bunu sağlamak için ise, öğretmenlik eğitiminin yeniden tasarlanması, gerekirse bu konuda başarılı ülkelerin sistemlerinden de yararlanılarak öğretmenlik eğitimi müfredatlarının yenilenmesi, bu mesleğin toplum içindeki saygınlığının ve öğretmenlerin bilgi-beceri ve donanımlarının artırılması elzemdir.

Mevcut sistemde veliye ve öğrenciye verilen geniş haklar sebebiyle öğretmen ve idarecinin etkisizleştirilmiş olma durumu üzerinde çalışmalar yapılmalıdır.

Motivasyon ve mesleki gelişim için gerekli olan hususlardan birinin de maddi imkanlar olduğuna dikkat edilmelidir. Öğretmenlerin aldıkları maaşın yoksulluk sınırının üstünde olmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.

Profesyonel yöneticiliğin öğrenci ve veliyi müşteri olarak algılaması riskinin eğitim açısından sakıncalı olduğuna dikkat edilmelidir. Okul yöneticiliğinin profesyonel yöneticiliğin ayrı bir şekli olduğunu içeren projeler geliştirilmelidir.

Lisansüstü eğitim alan öğretmen ve idarecilere maddi anlamda daha fazla katkı sağlanması, öğretmenleri bu alanda kendilerini geliştirmeye daha fazla motive edecektir. Lisansüstü çalışmalar yapan öğretmenlerin, çalışmalarına vakit ayırmak zorunda kalmalarından dolayı okul yönetiminden baskı gördükleri gözlemlenmektedir. Düzenlemelerin bu hususu dikkate alması gerekmektedir.

Hizmet içi eğitim ve seminerler küçük gruplar halinde

ve daha ciddi bir şekilde verilmelidir. Mevcut sistemde 100-150 kişilik gruplara verilen eğitim sadece yaptık oldu mantığı ile yapılmakta ve hiçbir fayda sağlamamaktadır.

Eğitim Yönetiminin Veriye Dayalı Hale Getirilmesi

Planda veriye dayalı bir eğitim yönetimi anlayışı getirileceğine vurgu yapılmaktadır. Bu bağlamda politikalarının veriye dayalı olarak belirleneceği, politika etki analizlerinin yapılacağı, eğitim veri tabanlarının bütünleştirildiği eğitsel veri ambarı oluşturulacağı, eğitim sistemindeki kurum ve kuruluşların veri analiz kabiliyetinin güçlendirileceği ve okul bazında veriye dayalı planlama ve yönetim sistemi hayata geçirileceği gibi tedbirler sıralanmıştır.

Veriye dayalı ifadesi artık güvenini yitirir hale gelmektedir. En son uygulama olarak öğrencilere verilen etkinlik karnesi örneğinde olduğu gibi yapılan etkinlik sayısını arttırmak için yönetmeliğe uygun olan birçok etkinlik girilmiş ve kâğıt üzerinde veri oluşturulmaya çalışılmıştır.

Merkezi veri tabanları alt kademelerin yarışmasını sağladığı için yarışta önde olmak maksadıyla birçok verimsiz uygulama yapılabilir hale gelmektedir. Bu nedenle kurumları yarıştırmaktan ziyade verilerin bölgesel olarak değerlendirildiği ve her türden yarıştan kurumların uzaklaştırıldığı ortamlar oluşturulmalıdır.

Veri ve istatistikler politika yapımının tek dayanağı haline gelmemelidir. Gelirse bir süre sonra genellikle suiistimal edilirler. Suiistimal edilmemesi için gereken önlemler alınmalıdır.

Veri analizi yapacak kurumların (okul ve ilçe bazında) güvenilirliği ciddi anlamda denetlenmelidir. Kurumların doğru olmayan verilerle kendilerini öne çıkarmalarına izin verilmemelidir.

Ölçme, İzleme, Değerlendirme

Planda, çocukların kendilerini ve meslekleri tanımlarını sağlayacak kariyer rehberliği sistemi kurulacağı, her öğrencinin akademik ve diğer faaliyetlerine ilişkin kayıtların tutulduğu e-dosya oluşturulacağı, öğrencilerin bilimsel, kültürel, sanatsal, sportif ve toplum hizmeti alanlarındaki etkinliklere katılımları destekleneceği, eğitim sisteminin öğrenciler üzerinde yarattığı baskıyı azaltmak amacıyla kademeler arası geçişlerde uygulanan sınavlarda düzenlemeler yapılacağı ifade edilmiştir.

Kariyer seçim süreçleri desteklenirken dönemsel olarak popüler olan mesleklere yığılma olabileceğine, bu yığılma sonucunda bir nesil sonra eğitimli işsizler oluşabileceğine dikkat edilmelidir. Toplumun her meslekten insana ihtiyaç duyacağını göz önünde bulunduran kariyer rehberliği projeleri geliştirilmelidir.

Az bilinen mesleklerin ve ustalıkların tanıtımının yapılması, özellikle geleceğin mesleği olarak düşünülen bölgesel veya küresel ihtiyaç duyulacak mesleklerin çocukların eğitimine hayallerine ve gelecek planlamalarına katkısı olacaktır. Bu bağlamda tasarım beceri atölyelerindeki çalışmalarından elde edilecek doneler belirleyici olabilir.

E-dosya uygulaması, okul öncesinden liseden mezun olana kadar kademeler arası geçişlerde de işlevsel olmalıdır. Öğrencinin tasarım - beceri atölyesinde yaptığı çalışmaları içermelidir. Üniversite sınavlarında giriş kriterlerinden biri olabilir

Sanat ve spor alanlarında başarılı olan öğrenciler diğer akademik derslerin bazılarında muaf tutularak ayrı bir kategoride değerlendirilmesi ve yeteneklerine göre mesleklere yönelik eğitim alması sağlanması gerekmektedir. Böylece sanatta sporda ve toplumsal hizmette daha başarılı bir toplum haline gelebiliriz.

LGS kaldırılmalıdır. Liseye girişte öğrencinin ilgi alan-

Az bilinen mesleklerin ve ustalıkların tanıtımının yapılması, özellikle geleceğin mesleği olarak düşünülen bölgesel veya küresel ihtiyaç duyulacak mesleklerin çocukların eğitimine hayallerine ve gelecek planlamalarına katkısı olacaktır.

larını ve yönelimini tespit edecek değerlendirmeler yapılabilir ama bu, öğrencileri bir puan sıralamasına sokacak nitelikte olmamalıdır. Üniversite için ölçme ve değerlendirme yöntemlerinde alternatif yöntemler denenmelidir, örneğin en azından bazı bölümlerin kendi öğrencilerini mülakat, portfolyo sunumu gibi yöntemlerle seçebilmesi sağlanmalıdır.

Son yıllarda ülkemizdeki genel öğrenci profiline bakıldığında okulda yapılan sınavların ciddiye alınmadığı görülmektedir. Her türlü başarısızlık durumunda dahi sınıfın geçilmesi hem genel başarıyı düşürmekte hem de öğrencilere kaybedecek bir şey yok düşüncesini vererek tembellik oluşturmaktadır. Bu sebeple öğrencinin merkezi sınavlardaki başarısından çok, okul içerisindeki başarısına öncelik verilmelidir.

Yükseköğretim

Planda, yükseköğretim sistemi küresel rekabet gücü olan, kalite odaklı ve dinamik bir yapıya kavuşturulacağı; yükseköğretim kurumlarının niteliklerinin artırılmasına yönelik uygulamalara devam edileceği, öncelikli sektörler başta olmak üzere plan döneminde doktora mezun sayısı yıllık ortalama 15 bine çıkarılacağı, mezuniyet sonrasında doğrudan meslek icra yetkisi veren yükseköğretim programlarında asgari başarı puanı şartı uygulamasının genişletileceği ifade edilmiştir.

Doktora mezun sayısı hedef olarak koyulursa, bu, doktora tamamlayan öğrencilerin niteliklerinin düşmesine neden olabilir. Üniversitelerde görevli Profesör ve doktora tezi danışmanlığı yürütecek öğretim görevlisi sayısı bellidir. Bu sayı nitelikli bir şekilde artırılmadan doktora sayısı arttırma hedefi konursa, yapılan doktora çalışmalarının da niteliği düşebilir ve bu çalışmaların pratik faydası, toplum bilgi-bilim dağarcığına, yeni keşif ve üretimlere katkısı ve dolayısıyla işlevi kalmamış olur. Dolayısıyla, doktora sayısından önce, nitelikli bilimsel kadro artışı sağlanması, doktora sayısının ise bununla orantılı olarak tedricen artırılması daha gerçekçi ve faydalı sonuçlar doğuracaktır.

Lisansüstü eğitim gören kişilerin çalışma şartları ile ilgili kanun maddesi oluşturularak bu kişilerin aka-

demik çalışmalarına vakit ayıracak şekilde iş hayatında bulunmaları sağlanmalıdır. Bu husus işverenin ya da amirlerin keyfiyetine bırakılmamalıdır (en azından devlet memurları için).

Yükseköğretim kurumlarına, öğrencilerin ilgi alanlarına yönelik tasarım ve üretim yapabilecekleri ve bunları iş fikri ve girişim haline getirebilecekleri atölyeler (makerspace) kurulması teşvik edilmelidir.

Asgari başarı puanı şartının, mezuniyet sonrasında doğrudan meslek icra yetkisi ile ilgisinin ölçülmesine dikkat edilmelidir. Bu şart genişletilmeden önce şartın var olduğu alanlardaki öğrencilerin mesleklerini icra etme başarılarını gözlemleyen projeler geliştirilmelidir.

Genel Değerlendirme

Planda, öğrenci ve velilerin istek ve beklentilerine yönelik maddelerin bulunmayışı planın en büyük eksikliğidir. Bu durum bu kesimlerin planın hazırlık aşamasında davet edilmemiş olduğunu akla getirmektedir. Bu eksikliğin bundan sonraki orta vadeli planlama çalışmalarında mutlaka giderilmesi gerekmektedir. Bazı maddelerin sadece yapılması düşünülen kamu harcamalarına bir dayanak oluşturması, bazılarının da eğitim ekosistemindeki bir kuruluşun ısrarıyla bulunduğu izlenimi uyanmıştır. Bazı maddeler ise oldukça yüzeysel yazılmıştır. Orta vadeli planlamalarda bu yüzeysel maddelerin nasıl detaylandırılacağını takip edeceğiz. Bununla beraber eksikleri olsa da On Birinci Kalkınma Planı'nın eğitim bölümü genel olarak olumludur.

Tabii ki yapılacakları yazmak işin daha başlangıcıdır. Sıralanan eylemlerin gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda kararlı bir takip yapılmadığı sürece plan, tozlu raflarda yer kaplamak dışında bir amaca hizmet etmeyecektir. Umuyoruz planın uygulanmasında bütün paydaşlar üzerlerine düşen görevi yapacaktır. Bizler bu aşamada yaptığımızı düşünüyoruz. Bu düşüncelerle On Birinci Kalkınma Planı'nın ülkemiz için hayırlı olmasını diliyoruz.

Süleymaniye Vakfı Eğitim Araştırmaları Topluluğu (SVEAT) aşağıdaki kişilerden oluşmaktadır: Ahmet Ek (İdareci, MEB), Ahsen Başaran (Eğitimci, SEVAD Başkanı), Efe Mısırlı (Danışman, Eğitim Teknolojisi Uzmanı), Engin Yüksel (Akademik Yayıncı), Fatma İşlek (Öğretmen, MEB), Hatice Bayındır (Öğretmen, İdareci, MEB), Muhammed Özdemir (Gönüllü Eğitimci), Özlem Ata (Öğretmen, Yazar), Zeynep Arslanoğlu Dönmez (Gönüllü Eğitimci, Editör)